

To stenrige mænd med flinke koner

Når man selv siger old-idiot, gider de andre ikke, mener far og søn,
der samler på sten

Der er to stenrige mænd i Havnbjerg på Als.

Nej, nej — helt forkert gættet! Han skal sørne have fred for en gangs skyld, for også om de to andre, far og søn i Langessø, kan der fortælles et eventyr.

For deres vedkommende er det med rigdommen en vittighed. Det er sten, de samler på, og de har mange af dem — ikke af de ædle, der vurderes i tusinder og sommetider millioner af kroner, men værdier, der ikke måles i penge, snarere i tusinder og millioner af år.

Den yngste, vagtchef Jørgen Rieck, der altså er søn af den ældste, har en stenalder-samling, der er både større og bedre end den på Sønderborg Slot, og hos den ældste, fhv. stationsforstander Laurids Rieck, finder man en imponerende samling af forsteninger fra den fjerne fortids plante- og dyreverden.

Det var svigerdatteren, der i sin tid fandt på at give udtryk for sin glæde over at blive optaget i en »stenrige« familie — og glæden var ægte nok. Både senior og junior har forstående, ja endog interesserede koner, og det er meget værd for en palæontolog eller arkæolog, der fylder hjemmets skuffer og skabe med gammelt »ragelse«.

Og hvad andre siger, det må de virkelig selv om!

— Man bliver vel altid anset for halvtosset, når man går op i en samlermani, men der er aldrig nogen, der har sagt noget til mig, siger Jørgen Rieck. Jeg plejer at kalde mig selv for old-idiot, og så er der ikke andre på Danfoss, der gider...

Laurids Rieck har den samme overbærende indstilling til andres uforstand. Hovedsagen er, at man morer sig, og andres anerkendelse — selv den videnskabelige, som hverken far eller søn er blevet snydt for — kommer i sidste række.

Jørgen Rieck beundrer en fint forarbejdet stendolk fra sin samling.

— Så vidt jeg ved, har jeg ingen lidelsesfæller på Nordals — folk, der simpelthen ikke kan lade være — men interessen kan man egentlig ikke klage på, siger arkæologen Jørgen Rieck, der nu har udsigt til at blive uønnnet museumsforstander i Havnbjerg.

De fine, slagne ting fra den yngre stenalder interesserer alle sig for; alle kan se dem, og mange kommer til mig med dem. Når det er grovere ting fra den ældre stenalder, går de fleste forbi, men har man først vænnet sig til at se, kan man ikke gå en tur uden at se og spørge.

Det begyndte med, at min far tog mig med på jagt. Han viste og forklarede mig, hvad han fandt, og som 8-årig begyndte jeg at samle. I de senere år er jeg blevet helt indfanget af samlermanien. — Det kræver nogle års studium at kunne samle systematisk og finde en boplads, men er man først kommet så langt, kan man ligefrem opnuse de ting, man mangler. Jeg fandt f. eks. en trinøkse, fordi jeg ville have én. En mand, der kan sin teori, kan tage et atlas-blad og udpege de steder, hvor der er muligheder for at finde stenalder-boplads, og i terrænet kan han afgøre, hvor bopladsen må være, hvis den er der.

To kvadratmeter på en uge

— Min første boplads fandt jeg midt i fyrreterne på Fyn, og senere har jeg udgravet en boplads i Salling fra den ældre Ertebølle-kultur, den ældste danske kystkultur.

Med sikkerhed kender jeg tre-fire boplads på Als, men jeg siger ikke hvor. Udgravninger har jeg endnu ikke foretaget på øen, for der er nok at finde på overfladen, og en udgravning kræver tid. Det er med spartel og pensel, det foregår, ikke med skovl og spade, og et par kvadratmeter tager nemt en uges tid.

Blandt sjældenhederne i Riecks samling er en bjørnekæbe med tænder, en takket lansespids, et kollohoved af en type, hvoraf der kun findes ni eksemplarer i landet, en kornsegl, hvoraf første del blev fundet i 1952 og anden del først fire år senere, og en skraber og en skivekniv, tydeligt hugget af det samme stykke flint.

— Dem ville Glob gerne have, men han får dem ikke. De skal lige som alt det andet indgå i museet i Havnbjerg, siger Jørgen Rieck.

Der er flere ting, som professor P. V. Glob gerne ville have til Forhi-

storisk Museum i Århus. Han og overinspektør Terkel Matthiassen fra Nationalmuseet har anmeldt deres besøg på »museet« i kælderens i Langessø i løbet af foråret.

4000-årige Peter

Noget af det nyeste i samlingen er et kranium, der har fået navnet »Peter«. Det er vistnok ca. 4000 år gammelt, men er for tiden til nærmere bestemmelse hos antropologerne.

»Peter« skal på museum i Havnbjerg sammen med de øvrige oldsager — og gammelt alsisk værktøj og bohaver. Skal der være egnsmuseum, er det nødvendigt at have almuekulturen med, og Rieck har allerede samlet mange fine stykker, bl. a. en rive og en neddekknækker — »som Sletbo slemt gerne ville have fat på«.

— Det er et stort held, fortsætter Jørgen Rieck, at min kone har forstand på almuekultur — og såmænd også er vældig interesseret i oldsager. De to ældste af drengene — den yngste er kun to år — følger også gerne med, og de kan nok se, om der er slagbule på en sten. Hvor hurtigt fædrenes »synder« nedarves på børnene, viste den ældste, da han som to-årig havde fået mæslinger og måtte holde sengen. Til sin adspredelse fik han en kasse med oldsager, og han begyndte straks at sortere: »Det er en øske (økse), der er en grabber (skraber) — og det er noget lort...«

Hvad en arkæolog er, ved vistnok de fleste, men det ligger noget tunnere med en palæontolog. Laurids Rieck, der har været stationsforstander i Hjern og Glyngøre, og som selv er en af slagsen, ved god besked — så god besked, at Mineralogisk Museum henviste til ham, da et forlag for et par år siden skulle bruge en amatør til at skrive om sin samlermani. Så selv efter i »Jeg er samler«! Den fås på biblioteket.

Palæontologien er læren om fortidens dyre- og planteverden, og materialet er de forsteninger af koraller, søpindsvin, krebsdyr, blæksprutter, muslinger, snegle, fisk m. m., der kan findes i sten ved stranden, i grusgrave og klinter.

Stenene er de såkaldte sediment, d. v. s. mineraler, der er opstået ved bundfældning i vand eller i en gletsjer, og de forstenede dyre- og planterester er dannet ved, at døde dyr og planter er blevet omgivet af sediment. De bløde dele er rådnet bort, mens skeletter og skaller har ligget så længe, at hulrummene er blevet fyldt med forsteninger.

Laurids Rieck tager til stranden bevæbnet med rygsæk og geologhamre, der bruges til at fække eller knuse de stenblokke, der omgiver forsteningerne — og han tager sin kone med.

— Mor er leder af småtingsafdelingen, og hun er flink til at gå med, siger han.

Jeg har altid samlet på et eller andet, men helt systematisk begyndte jeg først for otte-ni år siden efter et besøg hos min lillebror i Stubbebo. — Han fortalte om en søvmand, der blev kaldt »sneglemanden«; vi besøgte ham, og så var det sket med mig.

Jeg har læst meget og samlet meget siden da, men alligevel forbavsedet det mig, at det var mig, der blev udpeget til at skrive om palæontologien i samler-håndbogen...

200 mill. år ikke noget at snakke om

For Laurids Rieck spiller et par år fra eller til ikke nogen rolle.

— Den er kun ca. 200 millioner år, og det er jo ikke noget at snakke om, siger han under præsentationen af en af sine sjældenheder.

Der er nok i samlingen, der er meget ældre — planter og dyr af mange slags, enten helt udhuggede eller bare afdækkede i sedimenterne, så tids- og stedsbestemmelsen følger med.

Om det så er vinduespladen i den rieckske stue, hører den med til samlingen, idet den indeholder 27 ortoceratitler (blæksprutter). Til de morsomste ting hører en flue, der »drukned« i en klat harpiks for 40 mill. år siden og nu ses i hel figur i en ravklump.

— Stranden er et godt sted for en samler, og man bliver aldrig færdig, siger Laurids Rieck til slut, mens han præsenterer fire små »rynknelære« fra sin kones småtingsafdeling. Der er 1400 slags, og du har kun fire... shi-